

Konsernihallinto

11.02.2026

1001/03.00/2026

Julkinen

Sosiaali- ja terveysministeriö, kirjaamo
kirjaamo.STM@gov.fi

Viite VN/31656/2025

Selvitys sosiaali- ja terveysministeriölle kuoleman toteamisen käytönnöistä ja kustannuksista Pohjois-Savon hyvinvointialueella

Sosiaali- ja terveysministeriössä on valmistelussa hallituksen esitys laiksi kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain muuttamisesta (STM190:00/2025). Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää hyvinvointialueilta alla pyydettyjä tietoa ja arvioita ehdotusten valmistelemiseksi sekä vaikutusten arvioimiseksi.

Kysymyksiin ei ole suurelta osin ole vastattavissa tarkoilla luvulla tai määrillä. Kuoleman toteamiselle ei ole yhtenäistä suoritetta tai sitä ei ole ollenkaan vaan arvio perustuu käytettyyn työaikaan. Alla kuitenkin palvelutuotannon antamien arvioiden mukaisesti arvioita asiasta.

1) Mikä on kuoleman toteamisen yksikkökustannus lääkärille?

- Virka-aikana ikääntyneiden palveluissa lääkäreiden kuoleman toteamisesta aiheutuu noin 1-2h työpanoksen verran kustannuksia/ vainaja (lääkäri siirtyy eri paikkaan toteamaan vainajaa) eli arvio n. 100€/ vainajan toteaminen.
- Arvio päivystystoiminnassa eli terveyskeskuksen vuodeosasto tai sairaalassa työaikakuluna 15 min à esim. 45 € tuntipalkalla 11,25 € (+sivukulut). Päivystysaikana palkkakustannukset toki huomattavasti isommat. Mutta jos kotikäynnistä kyse, nousee ajankäyttö ad. 30 – 60 min tapauksesta riippuen matkoineen ja toki kustannukset työaikakuluina sen mukaisesti.
- Sairaalan osastolle kuoleman toteamiseen kirjauksineen mennee arviolta 15-30 min ja kustannus kulloisenkin lääkärin tuntipalkan mukaisesti (erikoistuva lääkäri vs. erikoislääkäri) ja päivystysaikana kustannus päivystyskorvausten mukainen.

2) Mikä on kuoleman toteamisen yksikkökustannus muille terveydenhuollon ammattilaisille?

Lähtökohtaisesti lääkäri toteaa potilaan kuoleman. Muu henkilökunta toki yleensä ensin tunnistaa kuoleman, avustaa ja informoi potilaan tilanteesta, taustatiedoista, hälyttää lääkärin jne.

Konsernihallinto

1001/03.00/2026

11.02.2026

Julkinen

Arvio päivystystoiminnassa työaikakuluna 5-15 min (joissain paikoissa hoitaja lähtee lääkärin mukaan tarkastukseen, joissain laittaa lääkärin listalle asian tai tekee muun ajanvaraustyön ja keskustelun esim. vainajakuljetuksen kanssa, muttei osallistu toteamiseen), esim. sairaanhoitajan keskimääräisellä palkkakustannuksella (sis. sivukulut) 24,63 €/h → 2 – 6 €; samoin tässä päivystysaikaisena toimintana palkkakulut huomattavasti suuremmat. Samoin jos otetaan huomioon vainajan valmisteluun ja /tai kuljetuskuntoon saattamiseen ja omaisten informaatioon menevä aika.

3) Mikä on kuoleman toteamisen yksikkökustannus päivystyskäyntinä lääkäreille?

KYS päivystyspoliklinikalla vainajan tunnistamisesta kirjataan ESI5 mukainen poliklinikkakustannus 341 €. Varkauden ja lisälmen sairaaloissa vainajan kuljetus, toteaminen ja säilytys yhteensä 498 €. Nämä eivät erottele kustannusta lääkärin ja muun henkilökunnan välillä.

4) Mikä on kuoleman toteamisen yksikkökustannus päivystyskäyntinä muille terveydenhuollon ammattilaisille?
Ks. edellä.

5) Miten kuoleman toteaminen (pelkkä toteaminen, pl. sen jälkeinen mahdollinen lääkärin tutkimus) toteutetaan käytännössä?

a) terveydenhuollon osastohoidossa

- virka-aikana todetaan yksikössä
- virka-ajan ulkopuolella: odotettavissa oleva kuolema todetaan päivystäjän toimesta, jos hän on paikalla. Ilmoitus tehdään joka tapauksessa päivystäjälle, joka ottaa kantaa lähdetäänkö siirtämään päivystykseen. Viikonloppua vasten ja epäselvät kuolemat kuljetetaan aina päivystykseen.
- KYS päivystävä lääkäri toteaa kuoleman.

b) sosiaalihuollon ympärivuorokautisessa palveluasumisessa ja laitospalvelussa:

Virka-aikaan joissakin yksikössä onnistuu kuoleman toteaminen paikan päällä, mutta vaatii lääkärin siirtymisen erikseen ko. yksikköön. Muina aikoina vaatii vainajan kuljetuksen lähimpään avoimena olevaan terv. huollon yksikköön, jossa lääkäripäivystys.

Konsernihallinto

1001/03.00/2026

11.02.2026

Julkinen

Ajomatkat voivat olla pitkiä ja kuljetussopimukset siirtokuljetuksissa kalliita. HVA:n ohjeen mukaan kuolema on todettava viiveettä. Yöllä kuolleiden osalta voimme odottaa aamuun asti.

c) muualla (kotona, ym.)?

Pääsääntöisesti vainaja kuljetetaan kotoa / ympäristöstä tms. lähimpään kiire/päivystysvastaanottoa tarjoavaan terveydenhuollon toimipisteeseen kuoleman toteamista varten (päivystävä hautaus toimisto kuljettaa) ja päivystävä / kiirevastaanottoa toteuttava lääkäri tekee tarkastuksen.

Kuinka nopeasti kuolema kussakin paikassa todetaan?

Viipymättä; huomioiden hoitopaikan muun kiireellisen hoidon vaateet – eli nopeiten, sopivimmalla hetkellä.

Kuinka suuressa osassa tapauksista (kuolemista) kussakin paikassa kuoleman toteaminen vaatii ylimääräisen päivystyskäynnin (esim. todetaanko kuolemia kustannussyistä viiveellä ja useita yhdellä käynnillä)?

Pääsääntöisesti kuolema todetaan lähimmässä lääkäripäivystyksessä, vaatii siirtokuljetuksen. Arvio: pidempien päivystysmatkojen päässä sijaitsevista hoitoyksiköistä (esim. vuodeosastot), kuolemantapauksissa, jotka ovat odotettuja (esim. saattohoitopotilas menehtyy viikonloppuna), vainajan kuolema voidaan todeta viiveellä eli vasta hetkellä, jolloin paikan päällä on lääkäri seuraavan kerran käymässä; tällöin voi olla useampi vainaja todettavissa samalla kerralla. Vainaja(t) on tällöin siirretty kylmiöön odottamaan kuoleman toteamista. Nykymuotoisen lain mukaan tämä vaatisi päivystyskäynnin, mutta kustannus- ja erityisesti inhimillisyyssyistä tässä on perinteisesti toimittu toisin. Tilanteeseen on ajautettu vuosien saatossa, kun vanhoista kunnanlääkärijärjestelmistä ja ympärivuorokautisista terveyskeskuspäivystyksistä on luovuttu eikä lääkäri ole jatkuvasti tavoitettavissa ko. yksikön välittömässä läheisyydessä. Realiteetti on että näin saatetaan toimia, vaikka hyvinvointialueen yhtenäinen ohje kuitenkin ohjeistaa kuljettamaan vainajan kuoleman toteamista varten lähimpään päivystävään pisteeseen ennen kylmiöön siirtämistä.

6) Joudutaanko alueellanne kuljettamaan vainajia kuoleman toteamiseksi. Jos kyllä, kuinka suuressa osassa tapauksia.

Konsernihallinto

11.02.2026

1001/03.00/2026

Julkinen

a) terveydenhuollon osastohoidossa?

Kyllä, alueen perusterveydenhuollon vuodeosastot, välillä edestakaisia matkoja vaihtelevilla paikkakunnilla oleviin kylmiöihin. KYS ei kuljetusten tarvetta, lisälmen ja Varkauden sairaala pääsääntöisesti ei kuljetustarvetta, kun lääkäri paikalla 8-22.

b) sosiaalihuollon ympärivuorokautisessa palveluasumisessa ja laitospalvelussa?

Kyllä, suurin osa. Arviolta 90%

c) muualla (kotona, ym.)?

Kyllä, suurin osa. Arviolta lähes kaikki (yli 95%)

a- c) Mikä on keskimääräinen kuljetuksista aiheutuva yksikkökustannus?

Vainajien siirtokuljetusten kuljetusyhtiöille (hautausseuramatkat) kokonaiskustannus oli vuonna 2025 yhteensä 394 487 €. Kuljetuksia oli yhteensä 1092 yhdensuuntaista matkaa. Tästä keskimääräinen hinta oli 361 €, mutta matkan mukaan yhdensuuntainen kuljetuskustannusten hinnat olivat 270 €, 310 € ja 700 €.

7) Mitkä ovat vainajan säilytystiloista hyvinvointialueelle muodostuvat tämänhetkiset kustannukset?

Vainajien säilytyksen kokonaisorganisoitumista hyvinvointialueella vasta rakennetaan. Siten kokonaiskustannuksia ei ole saatavilla. Kuopion yliopistollisessa sairaalassa on osa patologian osaston toimintaa, eikä vainajien säilytyksestä koituvia kustannuksia ole kustannuslaskettu erikseen. Vainajien säilytyksestä laskutetaan 203,13 €/ säilytysjakso. Vuonna 2025 oli säilytyksessä yhteensä 880 vainajaa keskimäärin 10-14 vrk. Kaikkiaan säilytyspaikkoja on 211 kpl, josta KYS 119 paikkaa Varkaus 18 ja lisämi 12 paikkaa, isommissa terveyskeskuksissa 7-8 säilytyspaikkaa. Jos arvioidaan että muualla maakunnassa olisi ollut myös n. 880 vainajaa säilytyksessä, yhteensä vainajien säilytyksen laskutus olisi ollut 357 500 € vuonna 2025. Ei ole kuitenkaan tiedossa vastaako tämä mitenkään vainajien säilytyksen kokonaiskustannuksia.

Konsernihallinto

1001/03.00/2026

11.02.2026

Julkinen

Jos nykyiset vainajien säilytystilat ovat puutteelliset, missä määrin?

Hyvinvointialueen vainajien säilytystilat ovat toistaiseksi riittäneet, vaikka välillä täyttöaste on korkea. Joitakin varasäilytyspaikkoja on toistaiseksi Kuopiossa tyhjentyneessä Harjulan sairaalassa. Keskitetty säilytyspaikkojen koordinaatio tulee osaltaan helpottamaan tilannetta.

Hedman Antti
johtajaylilääkäri

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu Pohjois-Savon hyvinvointialueen asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Sosiaali- ja terveysministeriö